

תאריך פרסום: 5 בנובמבר 2025

על (סוף) החיים ועל המוות – מדריך היערכות לסוף חיים ופטירה

היערכות מוקדמת לסוף החיים חשובה עבור כל אדם, על אף הקושי הרגשי לעסוק בעניינים אלו, ובפרט במקרים בהם יש חשש לחייו של אדם, אם בשל גיל, מחלה סופנית או כל מצב מסכן חיים אחר. תכנון מראש מסייע להגשים את רצוננו ולהקל על היקרים לנו. ריכזנו עבורכם את עיקרי הדברים במדריך קצר.

פרק 1 – מבוא

מתי כדאי לשקול היערכות מוקדמת לסוף חיים ופטירה

- ✓ במקרים בהם ייתכן והאדם נמצא לקראת סוף חייו בעקבות זקנה, מחלה קשה או כל מצב מסוכן אחר
- ✓ במשפחות מורכבות דוגמת זוגיות שניה או ילדים מבני זוג שונים
- ✓ כאשר רוצים להשאיר הוראות ובקשות מיוחדות לתקופה של סוף החיים או לאחר הפטירה
- ✓ במקרים של סכסוכים משמעותיים בין בני משפחה
- ✓ בעלות בנכסים מורכבים

אם ברצונך להיערך כראוי לתקופת סוף החיים ופטירה, עליך לבדוק את העניינים הבאים:

היערכות לסוף חיים –

- ☐ ייפוי כוח מתמשך (לכלל העניינים) או ייפוי כוח לעניינים רפואיים בלבד [פרק 2 ו-3]
- ☐ אפוטרופסות ומסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס [פרק 4]
- ☐ ייפוי כוח או הנחיות מקדימות לפי חוק חולה הנוטה למות [פרק 5]

היערכות לפטירה –

- ☐ ירושה [פרק 6]
- ☐ סעיף אריכות ימים (היוותרות בחיים) בחשבון בנק משותף [פרק 7]
- ☐ עדכון מוטבים בפוליסת ביטוח חיים, קרן השתלמות או קרן פנסיה או קופת גמל [פרק 8]
- ☐ תרומת איברים [פרק 9]
- ☐ מסמך הבעת רצון [פרק 10]
- ☐ קבורה [פרק 11]
- ☐ זיכרונות דיגיטליים [פרק 12]

פרק 2 – ייפוי כוח מתמשך

מתי כדאי לערוך ייפוי כוח מתמשך?

- ✓ האם אתם בגיל זיקנה או מתקרבים לגיל זיקנה?
- ✓ האם תרצו לחסוך למשפחתכם הליך של מינוי אפוטרופוס בבית המשפט אם לא תוכלו לקבל החלטות בעצמכם?
- ✓ האם יש הנחיות שתרצו להשאיר לקרובים אשר יוסמכו לנהל את ענייניכם לקראת סוף החיים?
- ✓ האם יש בבעלותכם נכסים מורכבים אשר דורשים טיפול מיוחד?

מהו ייפוי כוח מתמשך?

ייפוי כוח מתמשך הוא מסמך משפטי שבו האדם יכול לקבוע מראש מי יטפל בענייניו אם הוא לא יוכל עוד לקבל החלטות או לבצע פעולות בעצמו.

במסמך ניתן לקבוע הנחיות מקדימות בהן יובהר איך מתבקש מיופה הכוח לפעול בעתיד בנושאים שונים כאשר האדם לא יוכל עוד לעשות זאת בעצמו. לדוגמה, הנחיות לגבי מקום מגורים, פעולות כלכליות, טיפולים רפואיים ואף הנחיות בנושא קבורה ומנהגי אבלות.

עריכת המסמך חוסכת את הצורך במינוי אפוטרופוס וחוסכת פיקוח והליכים בירוקרטיים מורכבים. כלומר מיופה כוח, בשונה מאפוטרופוס, אינו כפוף לפיקוח שוטף וככלל לא חלה עליו חובת דיווח.

מה כולל ייפוי הכוח?

ניתן לקבוע מראש מי יטפל בענייניך בשלושה תחומים עיקריים:

עניינים אישיים – דוגמת קביעת מקום המגורים, חינוך, תעסוקה, פנאי או זהות המטפל.

עניינים רכשיים – דוגמת ניהול חשבונות בנק, תשלומים, נכסי מקרקעין וכספים.

עניינים רפואיים – דוגמת החלטות על טיפולים, ניתוחים, תרופות או טיפול סיעודי.

תהליך עריכת והפקדה של ייפוי כוח מתמשך:

עריכת המסמך – אדם עורך את המסמך וחותם עליו בפני [עורך דין שעבר הכשרה ייעודית בנושא](#).

הפקדת המסמך באפוטרופוס הכללי – המסמך מופקד על ידי עורך הדין [דרך המערכת המקוונת](#).

כניסה לתוקף של ייפוי כוח מתמשך:

ייפוי הכוח ייכנס לתוקף במועד שבו האדם לא יהיה מסוגל לקבל החלטות ולנהל את ענייניו באופן עצמאי, וככלל בהתאם לחוות דעת רפואית.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

סרטונים:

- [סרטון בנושא ייפוי כוח מתמשך](#)
- [סרטון בנושא עקרונות עיקריים בתפקיד מיופה הכוח](#)

מידע נוסף:

משרד המשפטים – האפוטרופוס הכללי

- [הסבר כללי על ייפוי כוח מתמשך וסרטונים בתרגום לשפות בנושא](#)
- [ייפוי כוח מתמשך](#)
- [מדריך למיופה הכוח בייפוי הכוח המתמשך](#)
- [מדריך למבקש לערוך ייפוי כוח מתמשך](#)

כל זכות

- [ייפוי כוח מתמשך למצבים של אי-יכולת לקבל החלטות בעתיד](#)

גורמים מסייעים:

- [עו"ד יד – מיזם התנדבותי של האפוטרופוס הכללי ולשכת עורכי הדין](#)
- [הסיוע המשפטי במשרד המשפטים](#)
- [יד ריבה – ההגנה המשפטית לקשיש](#)
- [אביב לניצולי שואה](#)
- [נעמת](#)

פרק 3 – ייפוי כוח מתמשך לעניינים רפואיים

מתי כדאי לערוך ייפוי כוח לעניינים רפואיים?

- ✓ אם ערכתם ייפוי כוח לכל העניינים (רפואיים, רכשיים, אישיים), אין צורך בהפקדת ייפוי כוח רפואי בנפרד, אלא אם אתם מעוניינים בשינוי הנחיות הרפואיות שנקבעו בייפוי הכוח הקודם.
- ✓ האם אתם מועמדים לטיפול רפואי במהלכו לא תהיו בהכרה?
- ✓ האם אתם מעוניינים להשאיר הנחיות בעניינים הרפואיים הנוגעים אליכם למקרה בו לא תוכלו לקבל החלטות רפואיות בעצמכם?
- ✓ האם אתם בגיל זיקנה או מתקרבים לגיל זיקנה?

ייפוי כוח מתמשך לעניינים רפואיים (ייפוי כוח רפואי) הוא מסמך משפטי פשוט, שבו אדם בוגר יכול לקבוע מי יטפל בענייניו הרפואיים בלבד, אם לא יוכל עוד לקבל או לבצע החלטות הנוגעות לענייניו בעצמו, ולמעשה מהווה חלופה למינוי אפוטרופוס. ניתן לכלול במסמך זה הנחיות מקדימות שבהן האדם קובע למיזופה הכוח כיצד עליו לפעול בעתיד.

תהליך עריכת והפקדה של ייפוי כוח רפואי:

אדם יכול לערוך ייפוי כוח מתמשך לעניינים רפואיים בכתב, על גבי טופס מתאים – [מיזופה כוח יחיד](#) או [מספר מיזופי כוח](#), ולחתום עליו בפני רופא, אח, עובד סוציאלי, פסיכולוג, או עורך דין (כל עורך דין – בשונה מייפוי כוח מתמשך רגיל, בטופס זה אין צורך בעורך דין שעבר הכשרה מיוחדת). ניתן לבדוק אפשרות לעריכת המסמך גם דרך קופת חולים או בית האבות שבו מתגורר האדם. צריך להפקיד את ייפוי הכוח הרפואי אצל האפוטרופוס הכללי, אך ניתן להשתמש בו במשך שנה ממועד החתימה גם אם עוד לא הופקד.

כניסת ייפוי הכוח הרפואי לתוקף:

ייפוי הכוח ייכנס לתוקף במועד שבו האדם לא יהיה מסוגל לקבל החלטות ולנהל את ענייניו הרפואיים, וככלל בהתאם לחוות דעת רפואית.

חשוב לדעת:

- ייפוי כוח רפואי אינו מחליף מסמך ייפוי כוח או הנחיות מקדימות לפי חוק החולה הנוטה למות (חוק החולה הנוטה למות מאפשר לאדם שחולה במחלה סופנית, אשר צפוי ללכת לעולמו בתוך

חצי שנה לבקש לקבל או לא לקבל טיפולים רפואיים מאריכי חיים, דוגמת החייאה, הנשמה או הזנה מלאכותית).

- אם אתם מעוניינים להסדיר טיפול רפואי בסוף החיים – יש למלא מסמך ייעודי לפי חוק החולה הנוטה למות. (ראו פרק 5 למדריך זה).

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

- [משרד המשפטים – האפוטרופוס הכללי – יפוי כוח רפואי](#)
- [כל זכות](#)

גורמים מסייעים:

- [עו"ד יד – מיזם התנדבותי של האפוטרופוס הכללי ולשכת עורכי הדין](#)
- [הסיוע המשפטי במשרד המשפטים](#)
- [יד ריבה – ההגנה המשפטית לקשיש](#)
- [אביב לניצולי שואה](#)
- [נעמת](#)

פרק 4 – אפוטרופסות ומסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס

מתי כדאי לערוך מסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס?

- ☑ האם אתם בגיל זקנה או מתקרבים לגיל זקנה?
- ☑ האם אין לכם קרובים שמתאימים לשמש עבורכם כמופיי כוח בייפוי כוח מתמשך?
- ☑ האם אתם רוצים להשאיר הנחיות למי שיקבל עבורכם החלטות אם לא תוכלו לקבל אותן בעצמכם?

אפוטרופסות

אפוטרופוס הוא אדם שמונה כדי לסייע לאדם אחר שאינו מסוגל לנהל את ענייניו בעצמו ואין מי שינהל אותם עבורו. המינוי יכול להיות זמני או קבוע.

תפקיד האפוטרופוס:

- לנהל את ענייניו של האדם שנמסרו לטיפולו במסגרת המינוי – רפואיים, רכושיים או אישיים.
- לשתף את האדם בקבלת החלטות ככל שניתן ולשמור על פרטיותו ועצמאותו, הכל בהתאם ליכולות שלו.
- לפעול לשמירת הזכויות, האינטרסים והצרכים של האדם ולקבל החלטות בקשר אליהם, כל זאת בהתאם לרצונו של האדם ולטובתו.
- למסור דיווחים שוטפים לאפוטרופוס הכללי על ניהול ענייניו של האדם.

מינוי אפוטרופוס:

- אפוטרופוס ממונה, ככלל, על ידי בית המשפט לענייני משפחה (במקרים מסוימים בבית הדין השרעי).
- ניתן למנות אפוטרופוס לעניינים אישיים, רכושיים או רפואיים – או לכולם יחד.
- האפוטרופוס יכול להיות בן משפחה או אפוטרופוס מקצועי (כמו עורך דין או עמותה).
- ברוב המקרים יש צורך בתסקיר של עובד סוציאלי שממליץ לבית המשפט על המינוי.

בית המשפט ימנה אפוטרופוס רק אם אין חלופה אחרת אשר מאפשרת לדאוג לאותו אדם:

- **תומך בקבלת החלטות** – אם האדם מסוגל לקבל החלטות בעזרת סיוע, אפשר לשקול מינוי תומך בקבלת החלטות עבורו, שתפקידו לעזור לאדם אך לא להחליף את שיקול דעתו ([למידע נוסף על קבלת החלטות נתמכת](#)).
- **יפוי כוח מתמשך** – יפוי כוח מתמשך הוא מסמך משפטי בו אדם קובע מראש מי יטפל בענייניו כשלא יהיה מסוגל עוד לעשות זאת בעצמו. אם האדם כבר אינו מסוגל לנהל את ענייניו והוא ערך יפוי כוח מתמשך – ניתן יהיה להכניס את יפוי הכוח לתוקף ולא יהיה צורך במינוי אפוטרופוס (ראו פרק 2 למדריך זה).

מסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס

במסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס אדם בגיר יכול לקבוע כיצד הוא רוצה שיטפלו בו אם לא יוכל לדאוג לעצמו, האדם יכול לציין גם מי היה רוצה שימונה לו כאפוטרופוס בעתיד וכיצד יפעל בשמו.

בית המשפט יתחשב בהנחיות שהאדם קבע במסמך זה אם תוגש בעתיד בקשה למינוי אפוטרופוס עבורו.

ככלל, אם ניתן, מומלץ לערוך יפוי כוח מתמשך ולא מסמך הנחיות מקדימות.

מסמך הנחיות מקדימות יכול להתאים למצבים בהם:

- לא ניתן לערוך יפוי כוח מתמשך, למשל אם אין קרוב משפחה מתאים לשמש כמיופה כוח ונדרש מינוי של אפוטרופוס מקצועי.
- האדם מעדיף מעורבות של בית המשפט ושל גורמי הרווחה במינוי.
- האדם מעוניין בפיקוח של האפוטרופוס הכללי לאחר המינוי.

תהליך העריכה וההפקדה של המסמך:

עריכת הטופס והחתימה עליו נעשים מול [עורך דין שעבר הכשרה מתאימה](#).

יש להפקיד את המסמך אצל האפוטרופוס הכללי.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

משרד המשפטים – האפוטרופוס הכללי

- [אפוטרופסות](#)

- [מסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס](#)

כל זכות

- [אפוטרופוס](#)

- [מינוי אפוטרופוס](#)

- [מסמך הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס](#)

גורמים מסייעים:

- [עו"ד יד – מיזם התנדבותי של האפוטרופוס הכללי ולשכת עורכי הדין](#)

- [הסיוע המשפטי במשרד המשפטים](#)

- [יד ריבה – ההגנה המשפטית לקשיש](#)

פרק 5 – ייפוי כוח או הנחיות מקדימות לפי חוק חולה הנוטה למות

מתי כדאי לערוך ייפוי כוח או הנחיות מקדימות לפי חוק החולה הנוטה למות?

- ☑ האם אתם חולים במחלה קשה או הוגדרתם כחולה הנוטה למות?
- ☑ האם אתם מעוניינים להשאיר הנחיות בעניינכם הרפואיים הנוגעים אליכם למקרה בו לא תוכלו לקבל החלטות רפואיות בעצמכם?
- ☑ האם אתם מעוניינים לייפות את כוחו של אדם מסוים על מנת שיקבל עבורכם החלטות למקרה בו תוגדרו חולה הנוטה למות?

חוק החולה הנוטה למות עוסק בחולים במחלה חשוכת מרפא הנמצאים בסוף חייהם, משמע – חולים אשר צפויה להם תוחלת חיים אשר אינה עולה על ששה חודשים גם בהינתן טיפול רפואי, וזאת בהתאם לקביעת רופא.

החוק מאפשר לאדם לקבוע מראש אם לקבל או לוותר על טיפולים רפואיים בסוף חייו אם יוגדר כחולה הנוטה למות ובנוסף לא יהיה כשיר לקבל החלטות רפואיות עבור עצמו. ניתן למשל לבחור להימנע מטיפולים כמו החייאה, ניתוחים, כימותרפיה, דיאליזה או חיבור למכונת הנשמה – במטרה להימנע מהארכת הסבל.

חשוב לדעת:

- לא ניתן לבקש או לבצע המתת חסד בישראל.
- ההחלטות לפי חוק החולה הנוטה למות מתייחסות לטיפולים רפואיים בלבד.
- כל עוד האדם צלול ובהכרה – הוא ממשיך לקבל החלטות בעצמו.
- הפקדת ייפוי כוח מתמשך (ראו פרק 2 למדריך זה) אינו מייתר את הצורך לערוך ייפוי כוח או הנחיות מקדימות לפי חוק החולה הנוטה למות – אשר בהם יש לעגן הנחיות ייעודיות לגבי מי שהוגדר חולה נוטה למות.

איך ניתן להיערך מראש לפי חוק החולה נוטה למות?

ניתן לערוך את אחד המסמכים הבאים או את שניהם:

- **הנחיות רפואיות מקדימות לפי חוק החולה הנוטה למות** – מסמך בו אדם מציין באילו טיפולים יהיה מעוניין ובאילו לא אם יוגדר כחולה הנוטה למות.

- **ייפוי כוח לפי חוק החולה הנוטה למות – מסמך בו אדם ממנה מיופה כוח שיקבל החלטות במקומו, אם לא יוכל עוד לעשות זאת בעצמו.**
הנחיות רפואיות מקדימות או ייפוי כוח ייכנסו לתוקף רק אם אדם מוגדר כחולה הנוטה למות ובנוסף אינו כשיר לקבל החלטות עבור עצמו.

מי יכול לערוך את המסמכים?

כל אדם מעל גיל 17, שלא הוכרז פסול דין והוא כשיר לקבל החלטות בקשר לטיפול הרפואי בו מתוך הבנה ורצון חופשי.

איך עורכים את המסמכים?

1. על האדם למלא בכתב טופס מתאים לפי החוק.
2. על האדם העורך את המסמך לחתום עליו יחד עם שני עדים שאינם מיפוי הכוח לפי המסמך ושאינם להם אינטרס כלכלי או אחר במסמך.
3. במסמך הנחיות רפואיות מקדימות או בייפוי כוח אשר כולל הוראות לגבי טיפולים רפואיים מסוימים, יש לקבל מידע רפואי מקדים מרופא או מאח מוסמך.
אם אדם כבר הוגדר חולה הנוטה למות, עליו לקבל את המידע הרלוונטי מרופא מומחה בלבד שגם יחתום על הטופס.
4. מומלץ להפקיד את המסמכים במרכז להנחיות רפואיות מקדימות במשרד הבריאות, כך שתהיה לצוות הרפואי ולמוסדות רפואיים גישה למסמכים בזמן אשפוז.

כמה זמן המסמכים תקפים?

המסמכים תקפים לחמש שנים, וניתן להאריך את התוקף לתקופות נוספות של חמש שנים לכל היותר.

איך מגישים את המסמכים?

ניתן להגיש הנחיות מקדימות או ייפוי כוח לפי חוק החולה הנוטה למות באחת משתי הדרכים הבאות:

הגשה מקוונת –

1. יש להיכנס לפורטל לאחר הזדהות.

2. יש למלא טופס מקוון, לצרף טופס הצהרת רופא או אח בו הוא מאשר את מסירת המידע הנדרש, צילום תעודת זהות וספח ולשלוח (אין צורך בטופס הצהרת רופא במילוי ייפוי כוח נוסח מקוצר).

הגשה בדואר רשום –

לחילופין, ניתן לשלוח למשרד הבריאות בדואר רשום טופס ידני של ייפוי כוח או הנחיות מקדימות.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

משרד הבריאות

- מתן הנחיות רפואיות מקדימות וייפוי כוח
- פורטל משרד הבריאות להגשת הטפסים

כל זכות

- ייפוי כוח לקבלת החלטות על טיפול רפואי לחולה הנוטה למות
- הנחיות מקדימות לפי חוק החולה הנוטה למות

גורמים מסייעים:

- בתי החולים – ניתן לבדוק מול בית החולים אם הוא יכול לסייע במילוי הטפסים, ובפרט במחלקות ההוספיס של בתי החולים.
- קופות החולים – ניתן לבדוק מול קופת החולים שלך אם היא מציעה את השירות, ואם הוא ניתן תמורת תשלום.
- ליל"ב – לחיות בכבוד למות בכבוד – סיוע במילוי הטפסים ניתן תמורת תשלום עבור השירות או תשלום דמי חבר.
- הוספיס בית – ניתן לבדוק מול חברות אשר נותנות שירותי הוספיס בית אם הן מציעות את השירות, ואם השירות ניתן תמורת תשלום.

פרק 6 – ירושה

מתי כדאי לערוך צוואה?

- ✓ האם אתם מעוניינים לקבוע באופן ברור כיצד רכושכם יחולק לאחר פטירתכם?
- ✓ האם אתם נמצאים בזוגיות שנייה או יותר?
- ✓ האם אתם בגיל זיקנה או מתקרבים לגיל זיקנה?
- ✓ האם אתם חולים במחלה קשה (או במחלה חשוכת מרפא) או נמצאים במצב אחר בו קיים סיכון לחיכם? (לדוגמה עקב עיסוק או שירות צבאי)
- ✓ האם יש לכם ילדים קטינים?
- ✓ האם בבעלותכם נכסים רבים ומגוונים? למשל, נכסי מקרקעין, עסק פעיל, בעל רכוש רב.
- ✓ האם ערכתם צוואה אך טרם הפקדתם אותה אצל הרשם לענייני ירושה?

בישראל, החוק מפריד בין מצב שבו אדם ערך צוואה הקובעת מי יירש אותו לאחר פטירתו, לבין מצב שבו אדם הלך לעולמו מבלי להותיר אחריו צוואה. במקרים בהם אין צוואה, החוק קובע את סדר היורשים על פי דין.

סדר היורשים על פי דין כאשר אין צוואה:

- בן הזוג של המנוח (כולל גם ידועים בציבור) – יירש את מכונית הנוסעים המשותפת, את המיטלטלין של משק הבית המשותף ולפחות 50% מיתרת העיזבון. **החלק שיירש בן הזוג תלוי בדרגת הקרבה שאיתה הוא יורש.**
- דרגת קרבה ראשונה: ילדי המנוח וצאצאיהם – הילדים יירשו בחלוקה שווה ביניהם. אם הילדים נפטרו לפני המנוח, יירשו את חלקם הנכדים.
- דרגת קרבה שנייה: הורי המנוח וצאצאיהם – יירשו רק אם המנוח לא הותיר אחריו ילדים. אם ההורים נפטרו לפני המנוח, יירשו האחים, ואם האחים נפטרו לפני יירשו האחיינים.
- דרגת קרבה שלישית: הורי הוריו של המנוח (סבים וסבתות) וצאצאיהם – יירשו את המנוח רק אם אין בן זוג, ילדים, הורים או אחים.

למעבר למקרים הנפוצים – <https://view.genially.com/675b3d483d1d0b4cf1ebb979>

למה חשוב לערוך צוואה?

עריכת צוואה מבטיחה כי לאחר הפטירה רכוש המנוח יחולק בהתאם לרצונו.

עריכת צוואה נועדה גם לצמצם מחלוקות וסכסוכים משפטיים שעלולים להתעורר בין היורשים. מומלץ לערוך צוואה מוקדם ככל הניתן, שכן ניסיון החיים מלמד שעריכת צוואה חשובה גם בגילים צעירים, וביתר שאת במקרים הבאים:

- אם כללי הירושה על פי החוק אינם מתאימים לאדם, והוא מעוניין ליצור התאמה אישית לפי נסיבות חייו. למשל – דאגה לבן או בת הזוג, דאגה לילדים קטינים, הגנה על קרובים הזקוקים לתמיכה, ניהול נכסים עסקיים, תרומה או כל דבר אחר שחשוב לאדם.
- אם המצב המשפחתי מורכב יחסית, למשל זוגיות שנייה, הורות יחידנית ועוד.
- אם האדם נמצא בגיל זקנה או קרוב לגיל זקנה.
- אם האדם חולה במחלה קשה (או במחלה חשוכת מרפא).
- אם האדם נמצא במצב מסכן חיים, לדוגמה עקב עיסוק מסוים או עקב שירות צבאי.
- אם בבעלות האדם נכסים רבים ומגוונים, לדוגמה נכסי מקרקעין, עסק פעיל או רכוש רב.
- אם האדם מעוניין להביע את רצונו באשר לאפוטרופוס שימונה, לאחר מותו, לילדו הקטין או לקרוב אחר שהוא משמש כאפוטרופוס שלו (להרחבה ראו פרק 10 למדריך זה).

דרכים לעריכת צוואה:

ישנן שלוש דרכים אפשריות לעריכת צוואה:

1. **צוואה בכתב יד** – נכתבת כולה בכתב ידו של המצווה, עם תאריך וחתימה. לא נדרש אישור מגורם חיצוני נוסף (כגון עדים) לצוואה זו. זכרו: צוואה מודפסת לא נחשבת צוואה בכתב יד.
2. **צוואה בעדים** – נכתבת בכתב יד או מודפסת ונחתמת בפני שני עדים. העדים לא יכולים להיות זוכים על פי הצוואה או בני הזוג של הזוכים.
3. **צוואה בפני רשות** – נערכת בפני גורם רשמי מוסמך שהוא אחד מאלה: נוטריון, שופט, חבר בית דין דתי, רשם של בית המשפט, או הרשם לענייני ירושה.

הפקדת צוואה:

- מומלץ מאוד (אך לא חובה) להפקיד את הצוואה במאגר הרשמי של הרשם לענייני ירושה, משרד המשפטים. הצוואה המופקדת היא סודית ומוצפנת והיא תיפתח רק לאחר פטירת המפקיד.
- ניתן להפקיד צוואה באופן מקוון דרך אתר האינטרנט של הרשם לענייני ירושה או באופן פיזי בהתייצבות באחת מלשכות הרשם לענייני ירושה [בזימון תור מראש בלבד](#).
- ההפקדה מגינה על הצוואה מנזקי זמן או אובדן ומסייעת להגנה בפני זיופים.

- ההפקדה הראשונה של צוואה היא ללא עלות, וכן ניתן להפקיד צוואה בפטור מתשלום אגרה אחת לחמש שנים.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

משרד המשפטים – האפוטרופוס הכללי

- [עריכה והפקדה של צוואה](#)
- [מדריך ליורשיו של מנוח שלא הותיר צוואה](#)
- [מדריך ליורשיו של מנוח שהותיר צוואה](#)

כל זכות

- [צוואות ירושות ועזבונות](#)
- [היערכות לסוף חיים \(פטירה, מוות\)](#)

מערך הדיגיטל הלאומי

- [סוף חיים](#)

גורמים מסייעים:

ניתן להתייעץ עם עורכי דין בעלי ניסיון בתחום הירושה ובעריכת צוואות.

פרק 7 – סעיף אריכות ימים (היוותרות בחיים) בחשבון בנק משותף

מתי כדאי לבדוק אם חתמתם על סעיף אריכות ימים בחשבון הבנק?

- ☑ האם אתם בעלים של חשבון בנק משותף?
- ☑ האם תרצו להמשיך לפעול בחשבון משותף בבעלותכם גם לאחר פטירת אחד השותפים בו?
- ☑ האם אתם יודעים אם כלל השותפים בחשבון חתומים על מסמך אריכות ימים בחשבון משותף בבעלותכם?

מהו סעיף אריכות ימים?

סעיף אריכות ימים (סעיף היוותרות בחיים) יכול לאפשר לכל אחד מהשותפים בחשבון בנק משותף להמשיך לבצע פעולות בחשבון אם אחד השותפים האחרים נפטר.

למה חשוב לחתום על סעיף אריכות ימים?

בחשבון בנק משותף (עם בן זוג או קרוב משפחה, לדוגמה), בו השותפים לא חתמו מראש על סעיף אריכות ימים (היוותרות בחיים), הבנק יכול להקפיא את הפעילות בחשבון אם אחד מהשותפים נפטר. המשמעות היא שלא יהיה ניתן למשוך כספים או לבצע פעולות אחרות בחשבון גם אם חלק מהכסף שייך לשותף שנותר בחיים.

הפעילות בחשבון תתחדש במלואה רק לאחר קבלת צו ירושה או צו קיום צוואה ותהליך זה עלול לקחת זמן.

איך אפשר למנוע את זה?

כדאי לוודא עם הבנק בו קיים חשבון משותף אם השותפים בחשבון חתמו על סעיף אריכות ימים, במיוחד לגבי חשבונות ישנים. אם אין חתימה – ניתן לחתום עליו מול הבנק.

חשוב לדעת:

- חתימה על הסעיף אינה מהווה תחליף לצוואה ואינה גוברת על דיני הירושה. אם שותף שנותר בחיים ימשוך מהחשבון כספים שלא שייכים לו לפי צו ירושה או צו קיום צוואה – הוא יידרש להחזיר אותם.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

- בנק ישראל – [מדריך 'חשבון משותף' – סעיף 8](#)
- [בל זכות](#)

גורמים מסייעים:

הבנק בו מתנהל החשבון המשותף.

פרק 8 – עדכון מוטבים בפוליסת ביטוח חיים, קרן השתלמות, קרן פנסיה או קופת

גמל

מתי כדאי לבדוק אם נחוץ עדכון מוטבים?

- ✓ האם יש לכם פוליסת ביטוח חיים, קרן השתלמות, קרן פנסיה או קופת גמל?
- ✓ האם בדקתם לאחרונה מי המוטבים שבחרתם בפוליסת ביטוח חיים, בקרן השתלמות, בקרן פנסיה או בקופת גמל?
- ✓ האם חלו שינויים משפחתיים בחייכם אשר עשויים להשפיע על בחירת המוטבים שלכם, דוגמת נישואין, גירושין או לידת ילדים?
- ✓ האם בצוואתכם התייחסתם לכספי ביטוח חיים, קרן השתלמות, קרן פנסיה או קופת גמל?

עמית המצטרף לקרן פנסיה, קופת גמל, קרן השתלמות או רוכש ביטוח חיים רשאי לבחור מוטבים שיהיו זכאים לכספים שמגיעים לו לאחר מותו, בהתאם לחלוקה שהוא יקבע.

חשוב לדעת:

- כספים אלו אינם נכללים בעיזבון של המנוח ועל כן הוראת המוטבים גוברת על כל הוראת ירושה, אלא אם כן קבע המנוח בצוואה הוראה מפורשת לגבי קופה מסוימת, שהיא מאוחרת להוראת המוטבים.
- אם לא מונו מוטבים בקרן פנסיה, קופת גמל, קרן השתלמות או ביטוח חיים – יבוצע התשלום בהתאם לצו קיום צוואה או צו ירושה.
- בקרן פנסיה, לרוב, בעת פטירת העמית שאריו (בן/בת הזוג, ילדים עד גיל 21, ילד עם מוגבלות או הורה נסמך) הם אלה הזכאים לקצבה ולפיצויי פיטורין מהמעסיק, ולא המוטבים או היורשים.

מומלץ מאוד לבדוק מיהם המוטבים הרשומים בפוליסות ובקופות קיימות, במיוחד במקרים בהם התרחשו שינויים דוגמת נישואין, גירושין או לידת ילדים.

איך עושים את זה?

ניתן לבדוק ולעדכן את המוטבים מול הגוף המנהל את הקופה או הביטוח. דרכי העדכון עשויות להשתנות בין הגופים, לדוגמה עדכון באתר אינטרנט או חתימה על טופס ייעודי. מומלץ לבדוק את האפשרויות באתר של כל גוף.

קישורים למידע נוסף, בחינת היתכנות לכספים בגופים המוסדיים וגופים מסייעים:

מידע נוסף ובחינת היתכנות לכספים בגופים המוסדיים:

- [הר הביטוח](#) – איתור פוליסות ביטוח (למעט ביטוחי חיים, אותם ניתן לאתר בהר הכסף)
- [הר הביטוח](#) – מנוע לאיתור חשבונות פנסיוניים, פוליסות לביטוח חיים וחשבונות בנק

גורמים מסייעים:

- [הגופים המוסדיים המנהלים את מוצרי החיסכון](#)
- בעל רישיון יועץ פנסיוני או סוכן ביטוח פנסיוני

פרק 9 – תרומת איברים

מתי כדאי לחתום על כרטיס אדי לתרומת איברים?

- ☑ האם חשוב לכם לאפשר הצלת חיים של אחרים לאחר מותכם על ידי תרומת איברים?
- ☑ האם חתמתם על כרטיס אדי?
- ☑ האם ידוע לכם שלטובת תרומת איברים נדרשת הסכמת המשפחה, ולכן ישנה חשיבות להבעת רצונכם מראש?

השתלת איברים היא טכנולוגיה רפואית בה יש החלפה של איבר שהגיע לאי ספיקה סופנית באיבר תקין.

תרומת איברים מצילה חיים של אחרים או פותרת בעיות רפואיות חמורות שאין להן פתרון אחר.

תרומת איברים – כרטיס אדי:

כרטיס אדי הוא כרטיס שעליו חותם אדם המעוניין כי לאחר מותו יתרמו איבריו כדי להציל חיים של חולים שממתינים להשתלה.

מה חשוב לדעת?

- לכרטיס אדי יש תוקף משפטי אך לתרומת האיברים בפועל נדרשת גם הסכמת בני המשפחה. על כן, למי שמעוניין לתרום איברים כדאי ליידע את המשפחה מראש.
- ניתן לחתום על כרטיס אדי החל מגיל 17 ללא קשר למצב הבריאותי של החותם.
- חתימה על כרטיס אדי נעשית באמצעות טופס ייעודי באופן מקוון או על ידי שליחת טופס למרכז הלאומי להשתלות שבמשרד הבריאות – [לחצו כאן לשליחת הטופס](#).
- לאחר החתימה מקבל החותם כרטיס אדי פיזי בדואר.
- ניתן להגביל את הכרטיס לתרומת איברים מסוימים בלבד.
- ניתן להתחרט ולבטל את החתימה בכל שלב, על ידי פנייה בכתב אל המרכז הלאומי להשתלות.
- אדם החתום על כרטיס אדי (וגם בני משפחתו הקרובים) יקבלו עדיפות ברשימת הממתינים להשתלה אם יזדקקו לכך בעתיד.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים – תרומת איברים:

מידע נוסף:

- המרכז הלאומי להשתלות – טופס מקוון כרטיס אדי – [חתימה דיגיטלית על כרטיס אדי](#)
- [כל זכות](#)

גורמים מסייעים:

- [המרכז הלאומי להשתלות](#)

תרומת גופה למדע

תרומת גופה למדע היא פעולה שבה אדם בוחר לתרום את גופתו לאחר מותו לצורך לימודים, מחקר והכשרה רפואית.

מה חשוב לדעת?

- החוק מחייב הסכמה של האדם מראש לתרומת גופתו למדע, אשר ניתנה מרצון חפשי ומתוך דעה צלולה, על גבי טופס ייעודי.
- הליך ההסכמה לתרומת גופה נעשה מול בית הספר לרפואה שאליו אדם מעוניין לתרום את גופתו לאחר מותו.
- בני משפחה של הנפטר לא יכולים להתנגד לתרומת גופתו של אדם אם חתם על טופס תרומה כדיון.
- קבורה של גופה שנתרמה למדע תתבצע לאחר סיום המחקר ובמימון בית הספר לרפואה.

קישורים למידע נוסף – תרומת גופה למדע:

- [כל זכות](#)
- [אוניברסיטת תל אביב](#)
- [האוניברסיטה העברית בירושלים](#)

פרק 10 – מסמך הבעת רצון

מתי כדאי לחתום על מסמך הבעת רצון?

- ☑ האם אתם הורים לילד עם מוגבלות או משמשים אפוטרופוס לאדם קרוב עם מוגבלות?
- ☑ האם אתם הורים יחידניים לקטין?
- ☑ האם תרצו להביע את עמדתכם לגבי זהות האפוטרופוס לילדכם או לאדם לו אתם משמשים אפוטרופוס לאחר שכבר לא תוכלו לנהל את ענייניו? או האם תרצו להשאיר הנחיות לגבי הטיפול בו?

מסמך הבעת רצון הוא מסמך משפטי שמאפשר להורה או לאפוטרופוס לתכנן מראש מי ימונה כאפוטרופוס במקומו לילדו או לקרוב משפחה שהוא משמש לו אפוטרופוס, למקרה שהוא לא יוכל לדאוג לו ולטפל בו בעתיד.

מסמך הבעת רצון מאפשר לאדם המשמש כאפוטרופוס על אדם אחר לציין מי הוא מעוניין שימונה כאפוטרופוס במקומו, אם לא יוכל לשמש עוד כאפוטרופוס, וכן להוסיף הנחיות לגבי אופן הטיפול הרצוי באותו אדם.

תהליך עריכה והפקדה של המסמך:

1. עריכת הטופס והחתימה עליו נעשים מול [עורך דין אשר מוסמך לערוך יפוי כוח מתמשך](#).
2. הפקדת המסמך אצל האפוטרופוס הכללי.

הורה או אפוטרופוס רשאי לציין **בצוואה** הוראות דומות למקרה שמינוי האפוטרופוס יהיה לאחר פטירתו (ראו מידע נוסף על עריכת צוואה בחלק העוסק בירושה).

אופן מימוש המסמך:

מסמך הבעת רצון יובא בפני בית המשפט במקרה של הליך למינוי אפוטרופוס לאותו קטין או לאדם לגביו מתייחס המסמך. בית המשפט ייתן עדיפות במינוי למי ששמו צוין במסמך הבעת הרצון ויתחשב בהנחיות שבמסמך כל עוד הן תואמות את טובת הילד או הקרוב לו אתם משמשים אפוטרופוס ואת רצונם.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

- [משרד המשפטים – האפוטרופוס הכללי – הפקדת מסמך הבעת רצון](#)
- [כל זכות](#)

גורמים מסייעים:

- [עו"ד יד – מיזם התנדבותי של האפוטרופוס הכללי ולשכת עורכי הדין](#)
- [הסיוע המשפטי במשרד המשפטים](#)
- [יד ריבה – ההגנה המשפטית לקשיש](#)
- [אביב לניצולי שואה](#)
- [נעמת](#)

פרק 11 – קבורה

מתי כדאי להסדיר מראש את נושא הקבורה?

- ✓ האם תרצו לבחור מראש את מקום או אופן הקבורה שלכם?
- ✓ האם תרצו להיקבר שלא בהתאם לברית המחדל (שהיא קבורה דתית)?
- ✓ האם תרצו להשאיר הנחיות או מסמכים הנוגעים לקבורתכם לקרובים אליכם?

אדם רשאי להיקבר בקבורה בבית עלמין דתי, בבית עלמין אזרחי או לבחור בחלופה לקבורה.

רכישת חלקת קבר:

- מי שמעוניין לקבוע מראש את מקום קבורתו, לבחור להיקבר לצד בן או בת זוג או להיקבר תחת כיפת השמיים – יכול לרכוש חלקת קבר בבתי קברות מסוימים בעודו בחיים.
- כל נפטר זכאי למימון קבורה מביטוח לאומי לאחר מועד הפטירה בכפוף לתנאים מסוימים. עם זאת, אדם המעוניין לשריין לעצמו חלקת קבר מראש (בבית קברות דתי או אזרחי), יידרש לשלם עבורה בהתאם לתעריפים הקבועים [בחק שיירותי הדת היהודיים](#), המחירים משתנים בין בתי הקברות ומיקומם (לדוגמה בין בית הקברות במקום המגורים לבית קברות ביישוב אחר, בית קברות דתי או אזרחי) ובהתאם לאופן הקבורה המבוקש (לדוגמה קבורה זוגית, קבורה רוויה, קבורה 'שדה').
- לפני רכישת חלקת קבר, חשוב לבדוק אם לגוף העוסק בקבורה (יהודית או אזרחית) ומוכר חלקות קבר, יש רישיון קבורה בתוקף מאת המשרד לשיירות דת. ניתן לבדוק זאת ב[מאגר גופי הקבורה המורשים](#). עיסוק בקבורה ללא רישיון מהווה עבירה פלילית, ועלולה להוביל לאובדן החלקה ולאובדן הכסף ששולם עבורה.
- בעדות הדתיות הלא יהודיות, דוגמת הנוצרית והמוסלמית, הסדרי הקבורה מעט שונים. האישור לעיסוק בקבורה ניתן על ידי האגף לעדות דתיות במשרד הפנים. בעדות מסוימות, דוגמת העדה הנוצרית, ניתן לרכוש חלקת קבר מראש בחיים בהתאם לתעריף הכנסייה העדתית, בעוד בעדה המוסלמית הדבר אינו מתאפשר.

הבעת רצון מוקדמת לגבי סידורי פטירה וקבורה:

אדם רשאי להביע את רצונו מראש לגבי סידורי הפטירה שלו, ובפרט לעניין הקבורה. במקרה בו האדם מעוניין בקבורה שאינה ברירת המחדל (שהיא קבורה דתית) או בסידורי פטירה ייחודיים, ישנה חשיבות מיוחדת לביטוי רצונו.

איך עושים את זה?

- לגבי סידורי הפטירה הרצויים, ניתן לעדכן את קרובי המשפחה מראש, בכתב או בעל פה, וחשוב ליידע אותם על רכישת חלקת קבר או רכישת שירותים של חלופות לקבורה.
 - ניתן לקבוע את סידורי הפטירה הרצויים בהנחיות מקדימות למיזופה הכוח במסגרת ייפוי כוח מתמשך, ואף ניתן לצרף לייפוי הכוח המתמשך מסמכים רלוונטיים, דוגמת אישור רכישת חלקת קבר, או הסכם לגבי חלופות קבורה או טקס פרידה (להרחבה על ייפוי כוח מתמשך – ראו פרק 2 למדריך זה).
- רצון האדם שעוגן בייפוי כוח מתמשך צפוי להגיע לידיעת המשפחה לפני שנפתחה הצוואה, ובשלב שיהיה ניתן לקיים את רצונו. זאת, כיוון שמיפוי הכוח לוקחים חלק בעריכת ייפוי הכוח וחותמים עליו, ויש להם גישה לעותק שלו החל מהפקדתו במערכת הממשלתית המקוונת גם אם הוא לא נכנס לתוקף.

חלופות לקבורה:

חלופות קבורה (דוגמת שריפת גופה) אינן ברירת המחדל בישראל. למי שמעוניין בחלופות אלו מומלץ לשקול להביע את בחירתו בצורה מפורשת. יצוין כי בשונה מקבורה, המדינה אינה משתתפת כיום בעלויות של חלופות לקבורה.

קישורים למידע נוסף וגורמים מסייעים:

מידע נוסף:

המשרד לענייני דת (קבורה יהודית או אזרחית)

- [רכישת חלקת קבר](#)
- [גופי קבורה אזרחית חלופית](#)
- [מחשבון של תעריפים עדכניים של חלקות מחיים](#)
- [מאגר של חברות הקבורה המחזיקות ברישיון קבורה בתוקף מאת המשרד לענייני דת](#)

כל זכות

- [רכישת חלקת קבר בחיים](#)

- [קבורת המת](#)

חברה קדישא

- [רכישת חלקת קבר](#)

Gov.il

- [סוף חיים](#)

גורמים מסייעים:

המשרד לענייני דת – [מוקד טלפוני למידע בנושאי קבורה](#) שמספרו 0120* – המוקד פעיל לאורך

כל שעות היממה

פרק 12 – זיכרונות דיגיטליים

מתי כדאי להסדיר את השימוש בזיכרונות דיגיטליים?

- ☑ האם אתם משתמשים בשירותים דיגיטליים שונים? למשל אחסון מידע דיגיטלי, רשתות חברתיות או שירותי דואר אלקטרוני? (למשל באמצעות פייסבוק, גוגל, אינסטגרם או וואטסאפ).
- ☑ האם ידוע לכם מי יהיה רשאי לקבל את המידע הנמצא בחשבונות הדיגיטליים שלכם לאחר פטירתכם?
- ☑ האם חשוב לכם לשמור על פרטיות המידע הדיגיטלי שלכם גם לאחר מותכם?

סוגי נכסים דיגיטליים:

- **נכסים דיגיטליים כלכליים** – דוגמת מטבע דיגיטלי (למשל ביטקוין או קריפטו), חשבון תשלומים דיגיטלי (למשל ביט או פייבוקס), יצירה שמוגנת בזכויות יוצרים (למשל NFT) ועוד.
- **נכסים דיגיטליים שהם תוכן אישי** – דוגמת חשבון ברשת חברתית (למשל פייסבוק או אינסטגרם), אחסון מידע דיגיטלי (למשל באמצעות גוגל או מייקרוסופט), שירותי דואר אלקטרוני ועוד. המונח "תוכן אישי" מתייחס לתוכן שהמשתמש בשירות יצר, ערך או שמר ונמצא בחשבון (בלבד שאינו נמצא בחשבון שהוקצה לו במסגרת עבודתו).

מה קורה לנכסים לאחר פטירת בעליהם?

- **נכסים דיגיטליים כלכליים** – יעברו ליורשים על פי דין או לזוכים על פי צוואה.
- **נכסים דיגיטליים המהווים תוכן אישי** – לא עוברים באופן אוטומטי ליורשים או לזוכים כאמור, אלא תלויים בהוראות שנקבעו בחוזה בין האדם (המשתמש בשירות) לבין הספק (ספק השירות).

למה חשוב לקבוע מי יקבל את התוכן האישי שלכם?

בעידן הטכנולוגי בו אנו חיים, אנשים מנהלים חלק ניכר מחייהם באינטרנט ובפלטפורמות דיגיטליות שונות – תמונות, מסמכים, סרטונים, תכתובות, תרשומות אישיות ועוד. נכסים דיגיטליים אלה מהווים חלק משמעותי מהזהות שלנו ומן הזיכרונות המשותפים שלנו עם אחרים, ויכולים להיות להם ערך רגשי ומשמעות רבה עבור בני המשפחה והקרובים לנו. עם זאת, לא תמיד נרצה שכל המידע יעבור באופן גורף לאחר הפטירה, ויתכן שנעדיף שחלק מן המידע יישאר אישי.

מה ניתן לעשות כבר עכשיו?

החל מיולי 2025 ספקי השירות הדיגיטליים מחויבים לקבוע ולפרסם כללים לעניין אופן הטיפול בתוכן אישי המצוי ברשותם, ולעניין אפשרות הגישה אליו לאחר פטירתו של המשתמש. המשתמש יוכל לבחור, באמצעות הודעה לספק, מי יקבל גישה לתוכן האישי שלו לאחר פטירתו, כולו או חלקו, או לבחור כי לא תינתן גישה לתוכן האישי שלו כלל.

חשוב לדעת:

- מומלץ לכל משתמש לבדוק מהם הכללים שנקבעו על ידי ספקי השירות השונים שהוא צורך, ובהתאם לכך לבחור מה יעשה בתוכן האישי שלו לאחר פטירתו. **החלטה מראש בעניינים אלה תוכל לשמור על פרטיותכם בהתאם לרצונכם וכן להקל בעתיד על יקיריכם.**
- הספק רשאי לקבוע, במסגרת הכללים, כי לחלק מהתוכן לא תינתן גישה לאחר פטירתו של משתמש בשירות.

קישורים למידע נוסף:

- [איגוד האינטרנט הישראלי](#)
- [גוגל \(Google\)](#)
- [אפל \(Apple\)](#)
- [פייסבוק \(Facebook\)](#)
- [אינסטגרם \(Instagram\)](#)
- [מייקרוסופט \(Microsoft\)](#)